

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 16 februari 2024

betreft Nadere vragen over hernieuwde Rijksbrede strategie voor het beschermen van het vrije en open publieke debat tegen desinformatie

ons kenmerk 172562.08u

Geachte heer De Jonge,

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft met belangstelling kennisgenomen van de brief¹ van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en u van 19 december 2023, waarin u nadere vragen heeft beantwoord over de hernieuwde Rijksbrede strategie voor het beschermen van het vrije en open publieke debat tegen desinformatie. De leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA** en de **PvdD** hebben naar aanleiding hiervan gezamenlijk nog een aantal vervolgvragen.

Naar aanleiding van recente berichtgeving in de media, onder andere in Het Parool² en bij de NOS³, met betrekking tot gereede zorgen over de verspreiding van desinformatie rond de komende Europese verkiezingen in juni aanstaande, hebben de fractieleden van GroenLinks-PvdA en de PvdD een aantal vervolgvragen naar aanleiding van uw antwoorden. Gezien de berichtgeving zijn de vragen, op enkele na (de vragen in de twee direct hierna volgende paragrafen), vooral toegespitst op de weerbaarheid van de samenleving en het tegengaan van desinformatie rondom verkiezingen.

In de beantwoording van vraag 2, waarin werd gevraagd waarom een onafhankelijke autoriteit niet zou kunnen optreden zoals bedoeld in die vraag, stelt u dat het niet aan het parlement is om specifieke mis- of desinformatie te identificeren en te beoordelen welke dreiging deze informatie met zich brengt.⁴ De fractieleden van GroenLinks-PvdA en de PvdD begrijpen dat u deze rol niet ziet als *taak* van de overheid. Desondanks vragen deze fractieleden zich af of het beoordelen van de dreiging van (des)informatie wel binnen de *verantwoordelijkheid* van de overheid valt. In dit verband herhalen zij nogmaals de eerder gestelde vraag: waarom zou de aanpak van desinformatie niet worden toevertrouwd aan een onafhankelijke autoriteit?

¹ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP.

² <https://www.parool.nl/wereld/hoe-ai-de-grote-verkiezingen-zal-manipuleren-dit-gaat-over-de-bescherming-van-onze-democratie~bdb1dd2e/>.

³ <https://nos.nl/artikel/2506353-duits-ministerie-legt-russisch-netwerk-voor-desinformatie-bloot>.

⁴ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 7.

datum 16 februari 2024

ons kenmerk 172562.08u

blad 2

Naar aanleiding van vraag 3, waarin gevraagd werd naar de 'Finse methode' met betrekking tot de versterking van de weerbaarheid tegen desinformatie⁵, vragen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en de PvdD hoe u de Finse methode beoordeelt en of u mogelijkheden ziet om op dit gebied een systematische kennisuitwisseling met Finland op te zetten en te onderzoeken of deze methode ook in Nederland zou kunnen worden toegepast.

U heeft in uw brief aangegeven dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich richt op actieve communicatie over het verkiezingsproces om burgers te informeren en weerbaarder te maken tegen desinformatie en misinformatie. U constateert echter dat er ruimte is voor verbetering en verdieping in deze communicatieaanpak.⁶ Wat zijn de specifieke maatregelen die u van plan bent te nemen, met name met het oog op de aanstaande Europese verkiezingen? En hoe denkt u op lange termijn deze kwestie te verbeteren?

U verwijst in uw beantwoording naar de Kamerbrief over weerbaarheid inzake het verkiezingsproces betreffende de Tweede Kamerverkiezing van 22 november 2023. De brief gaat in op het probleem van de intrekking van de *trusted flagger*-status voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op het platform X.⁷ De fractieleden van GroenLinks-PvdA en de PvdD hebben hierbij de volgende vragen. Is er inmiddels zicht op welke manier het ontbreken van deze status de strijd tegen de verspreiding van desinformatie bemoeilijkt? En welke alternatieven heeft u hiervoor op het oog?

In voornoemde Kamerbrief schrijft u ook over de verschillende recente initiatieven rondom het tegengaan van desinformatie. U schrijft: "*De vraag is of dit voldoende [is] om alle burgers in staat te stellen zichzelf weerbaar te maken tegen desinformatie over dit proces. Ik laat onderzoeken of alle betrokken partners nog voldoende zijn toegerust om de samenleving te bereiken.*"⁸ Kunt u aangeven wat de status is van dit onderzoek? En kan dit onderzoek met de Kamer worden gedeeld?

In uw antwoord op vraag 1d geeft u aan dat de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst geen onderzoek mag doen naar complottheorieën op zich. Bevoegdheden van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst komen volgens u pas in beeld als er personen, organisaties of landen in het geding zijn waarvan een mogelijke dreiging uitgaat.⁹ Er is dus een hiaat. Welke belangen staan eraan in de weg om een van de overheid onafhankelijke autoriteit de taak te geven om door haar als complottheorieën aangemerkte theorieën op zich te monitoren en verslag van haar onderzoek te doen?

In uw antwoord op vraag 2b geeft u aan dat wanneer de nationale veiligheid, volksgezondheid, maatschappelijke en/of economische stabiliteit in het geding is, de overheid kan optreden en des- of misinformatie kan tegenspreken.¹⁰ Wat zou er tegen zijn als de in de vorige vraag

⁵ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 8.

⁶ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 9.

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 35 165, nr. 64, p. 3.

⁸ Kamerstukken II 2023/24, 35 165, nr. 64, p. 6.

⁹ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 7.

¹⁰ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 8.

datum 16 februari 2024

ons kenmerk 172562.08u

blad 3

bedoelde autoriteit mede de taak krijgt om informatie die door haar als complottheorie wordt aangemerkt, op een door haar te bepalen wijze tegen te spreken op delende media waarop die complottheorie wordt opgevoerd?

Uw antwoorden op de subvragen van vraag 7 (het scenario van razendsnelle ontwikkelingen naar aanleiding van *fake news* over ABN AMRO) zijn niet concreet en betreffen algemene opmerkingen over taken en bevoegdheden van de door u aangegeven instanties.¹¹ Kunt u aangeven welke instanties concrete maatregelen hebben voorbereid om 'tegenas' te geven als het geschetste scenario realiteit zou zijn?

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontvangt een gelijklopende brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

¹¹ Kamerstukken I 2023/24, 35 295, AP, p. 10-12.